

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології та педагогіки
Кафедра загальної психології та психодіагностики
Кафедра вікової та педагогічної психології
Кафедра практичної психології та психотерапії



Актуальні питання психологічної науки

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 6

Рівне - 2013

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. – Випуск 6. – Рівне: РДГУ, 2013. – 129 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ;

Воробійов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ

Литвиненко С.А. – доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Безлюдна В.І. - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Корчакова Н.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Рудь Г.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Созонюк О.С. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № 8 від 29 березня 2013 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

Вступ	6
Ставицька О. <i>Особистісні деформації сучасної молоді в умовах соціально-економічної кризи</i>	8
Артимовець А. <i>Шкільна успішність-неуспішність як визначальний фактор соціальних інтеракцій молодшого школяра</i>	10
Бородаєвський В. <i>Огляд інтертипних відношень у різних моделях соціонічної теорії</i>	12
Вайда Л. <i>Психолого-педагогічна преса в Україні про освітньо-виховні інновації</i>	16
Вознюк Ю. <i>Проблема самоствердження особистості у системі наук про людину</i>	21
Ветрова І. <i>Психологічний аналіз «Я-образу» особистості</i>	24
Ветрова М. <i>Психологічний аналіз формування моральності в дошкільному віці</i>	25
Волошина А. <i>Соціально-психологічні особливості виникнення самотності серед студентської молоді</i>	27
Галабурда Л. <i>Імідж як соціально-психологічний феномен</i>	30
Ганжиловська Ю. <i>Особливості поведінки підлітків в конфліктних ситуаціях</i>	33
Демянюк О. <i>Погляди С. Грофа та К. Уілбера про особливості становлення індивідуального образу світу</i>	35
Джеря В. <i>Особливості та основні прийоми діяльності менеджера</i>	38
Дзюба О. <i>Аналіз психологічного взаємозв'язку навчальної успішності та самооцінки підлітка</i>	42
Єфимець Ю. <i>Самоповага як чинник успішності навчальної діяльності</i>	44
Загоруй М. <i>Психологічні особливості взаємозв'язку типу темпераменту та соціометричного статусу в студентській групі</i>	46

Захарук Л. <i>Мотивація як рушійна сила учбової діяльності</i>	48
Кирильчук І. <i>Психологічні особливості самоствердження підлітків</i>	49
Крот Ю. <i>Основні ознаки лідерства у сучасному суспільстві</i>	51
Кукла С. <i>Гендерні відмінності у професійному самовизначенні старшокласників</i>	54
Кушнерук Т. <i>Теоретичний аналіз проблеми спілкування в юнацькому віці</i>	57
Марко А. <i>Психологічний зміст феномену алекситимії</i>	59
Матисяк К. <i>Вплив тривожності на формування самооцінки у підлітковому віці</i>	61
Матюх Л. <i>Психологічний аналіз ділових стосунків в академічних групах</i>	63
Медведчук О. <i>Особливості психокорекційної допомоги підліткам з девіантною поведінкою</i>	65
Міщенко В. <i>Психологічні особливості самоствердження дітей – сиріт підліткового віку</i>	68
Миронець М. <i>Психологічні особливості відчуття самотності у підлітковому та юнацькому віці</i>	70
Музика М. <i>Фактори становлення духовних цінностей особистості</i>	72
Муравська Н. <i>Стрес як джерело активності особистості</i>	74
Ногачевська І. <i>Розуміння поетичного тексту як фактор формування інтелектуальної культури студента-словесника</i>	77
Олексіюк М. <i>Теоретичний аналіз проблеми самотності в психології</i>	80
Омельчук Л. <i>Батьківський авторитет як основа психологічного впливу батьків</i>	83
Осипчук О. <i>Теоретичні аспекти розвитку моральної сфери у молодшому шкільному віці</i>	86
Остаповець Ю. <i>Особливості прояву тривожності у студентів</i>	88

Охмак Л. <i>Прояв комплексу неповноцінності у підлітків.....</i>	91
Пилипака К. <i>Розвиток просоціальної поведінки у підлітковому віці.....</i>	93
Покидько О. <i>Психологічний аналіз творчого мислення у підлітковому віці.....</i>	96
Поліщук В. <i>Аспекти психокорекції процесів емоційно-вольової регуляції в підлітковому віці.....</i>	99
Полюхович Л. <i>Проблема генезису інтрапсихічних конфліктів особистості в рамках психоаналітичного підходу.....</i>	101
Прокопівнюк М. <i>Розвиток соціального інтелекту в юнацькому віці.....</i>	103
Руссу І. <i>Теоретичні аспекти проблеми креативності в молодших школярів.....</i>	106
Соботюк І. <i>Психологічний аналіз агресивності та конфліктності в підлітковому віці.....</i>	108
Станіславів Н. <i>Соціально-психологічна детермінація підліткової самотності.....</i>	110
Суходол А. <i>Особливості формування характеру в юнацькому віці: гендерний аспект.....</i>	113
Тищенко І. <i>Казкотерапія як метод зниження рівня тривожності у молодших школярів.....</i>	116
Трошкіна Є. <i>Психологічний аналіз неуспішності в молодшому шкільному віці.....</i>	119
Чмелюк С. <i>Психологічні чинники виникнення самотності у підлітковому віці.....</i>	122
Яремчук Т. <i>Зрада як соціально-психологічний феномен.....</i>	124

УДК 159.923:37.034-057.874

**ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МОРАЛЬНОЇ СФЕРИ
У МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ**

Осипчук Ольга , здобувач РДГУ

Керівник: Павелків Р.В. доктор психологічних наук, професор

Важливим джерелом, що вносить зміни у формування моральності особистості є провідний вид діяльності. Моральність, як суспільне буття індивіда, виступає способом адекватного здійснення суспільної сутності, її реалізація в конкретному бутті. Саме таким чином і одержує пояснення процес, у якому глибинні, внутрішні підвалини моральності дістають вираження в зовнішньому, розкриваються в життєдіяльності дитини через вчинки, поведінку, яка відповідає моральним нормам, які в своїй імперативності несуть міру людяності. Таке проникнення в сутність моральності забезпечується процесом навчання: «основне завдання полягає в тому, щоб зробити процес навчання на всіх рівнях освіти таким, що забезпечуватиме таке засвоєння знань, яке не тільки дозволяє безпосередньо прийняти їх, але й формує можливість самостійно опанувати нові досягнення науки, самому вдосконалювати себе, свою поведінку» [1, с.10].

Засвоєння моральних норм є особливістю інтелекту дитини, який найбільше проявляється у навчальній діяльності. Пізнавальна діяльність визначається не тільки кількістю нагромадження дитини уявлень і понять, але і якістю дитячого мислення, рівнем розумових процесів, уміння ними користуватися. Дитина вчиться виділяти предмет пізнання, головне в явищах навколишньої дійсності, у тому числі і в соціальній та моральній сферах.

У більшості дітей молодшого шкільного віку проявляється сумлінне ставлення до навчання, повага, доброзичливість у взаєминах з дорослими та однолітками, виникає тенденція розв'язувати значну кількість проблем за принципом рівності. Такий рівень осмислення учнями справедливості визначає стійкість таких форм моральної самосвідомості, як почуття провини, морального статусу [1, с.12].

Навчальна діяльність виступає основною формою морального

розвитку дитини, основним фактором. В процесі навчання у дітей відбувається формування психологічних новоутворень, тобто нових форм психічного життя, нових умінь і нових психологічних властивостей, виникають і розвиваються моральні якості. Діти протягом цього вікового періоду засвоюють моральні поняття, норми, оволодівають необхідними вміннями (спілкування, оцінювання вчинків, вміння адекватно виявляти свої ставлення), у них розвивається емоційно-моральні, оціночні ставлення та стосунки з навколишніми.

Навчальна діяльність забезпечує успіх у тій сфері морального виховання, яку можна охарактеризувати як моделювання, перетворення, переведення зовнішньої діяльності на мову внутрішнього світу дитини. Внаслідок цього перетворення створюється образ Я, формується моральний світогляд, моральні переконання, оцінки, ідеали тощо [1, с.25]. У дітей виникає інтерес до власного внутрішнього світу, що сприяє поглибленню процесу самопізнання. Навчальна діяльність, в яку входять молодші школярі, передбачає колективні форми роботи, у процесі яких учні вступають у певні стосунки, у тому числі і моральні, під час яких закріплюються або засвоюються моральні знання та передбачають здатність до спілкування, «...кожен акт спілкування - це не лише вплив людини на людину, а саме їх взаємодія. В процесі спілкування відбувається своєрідне дослідження внутрішнього світу іншого через зовнішнє спостереження (за словами, жестами, мімікою, вчинками, поведінкою) та з тим як він інтегрує результати спостереження»[2, с.45].

Основною формою спілкування в системі «дорослий-дитина», яка включає як і батьків, так і вчителя, виступає переконання, зокрема, моральне. Чому? Та тому, що дорослий, на даному віковому етапі, виступає в якості взірця. Саме йому належить авторитетний погляд на предмет розмови, тобто на ту сторону інформації, яку він пропонує з метою прийняття її як моральної поведінки, як мети виховання. [2, с.68].

Формування моральних якостей школяра має включати в себе, з одного боку, навчання норм і правил поведінки, а з другого, - становлення принципів, ідеалів, почуттів, переконань і моральної свідомості в цілому, в умовах моральних стосунків колективу класу. Тобто передумовою морального зростання молодшого школяра виступає процес становлення моральної свідомості та

Актуальні питання психологічної науки

образу Я, особистісних новоутворень та належного рівня розвитку когнітивної, мотиваційно-афективної сфери. [2, с.81].

Отже, в ході виконання будь-якого виду діяльності дитина оволодіває моральними знаннями, уявленнями, вона здатна до самоконтролю й самооцінки поведінки. Завдяки діяльності вона не тільки усвідомлює вирішальне значення морально-духовних цінностей, але й прагне активно утвердити їх у повсякденному житті, в ставленні до інших людей, до самої себе.

Зрозуміло, що основний пріоритет повинен надаватись суто індивідуальному, особистісному сприйманню, що вимагає захоплення, підтримки, схвалення. Кожна дитина має різний, неповторний, емоційно насичений погляд на ту чи іншу подію, ситуацію. Допомогти правильно сформувані і розвинути дані погляди, уявлення та надати їм потужного морально-духовного резонансу – одне з основних завдань навчально-виховного процесу, спрямованого на моральне становлення особистості.

Список використаних джерел:

1. Выготский Л.С. Детская психология / Л.С Выготский. — М.: Педагогика, 1984. - Т.4. - 432 с.
2. Власова О. І. Педагогічна психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / О. І. Власова. — К.:Либідь, 2005. - 399 с.

УДК: 37. 015.3 – 057. 87

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ТРИВОЖНОСТІ У СТУДЕНТІВ

Остаповець Юлія, студентка 5 курсу РДГУ

Керівник: Бучко В. Б., кандидат психологічних наук, ст. викладач

Студентське життя передбачає розширення кола спілкування, появу нових обов'язків, намагання конкурувати в середовищі однолітків, прагнення виправдати свої та батьківські очікування, опанувати вибрану професію, знайти супутника життя тощо. Тому одним із найбільш поширених проявів підвищеного емоційного стану є тривожність, для нейтралізації якого необхідна витримка, розсудливість та адекватне реагування на прояви навколишнього середовища.

Тривожність вивчалася багатьма вітчизняними і зарубіжними вченими, такими як Г. Айзенк, Ю.А. Александровський,